

BİLGİ NOTU

TÜRKİYE'DE TOPLANTI VE GÖSTERİ YÜRÜYÜŞÜ HAKKI

NİSAN 2026

ihd.org.tr

TÜRKİYE'DE TOPLANTI VE GÖSTERİ YÜRÜYÜŞÜ HAKKI

Adres: Necatibey Cad. 82/11-12, Kızılay/Ankara
Tel: +90 312 230 35 67-68-69
Faks: +90 312 230 17 07
E-posta: posta@ihd.org.tr
Web: www.ihd.org.tr

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	3
1. TOPLANTI VE GÖSTERİ YÜRÜYÜŞÜ HAKKININ HUKUKİ ÇERÇEVESİ	4
2. TÜRKİYE'DE MÜDAHALENİN YAPISAL GÖRÜNÜMÜ	8
3. ETKİLİ HUKUKİ BAŞVURU YOLLARININ YETERSİZLİĞİ	13
4. KOLLUK ŞİDDETİ VE CEZASIZLIK	14
5. PROTESTOCULARA YÖNELİK YARGI TACİZİ	16
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	18

GİRİŞ

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı, kişilerin/grupların kamusal alanda bir araya gelerek taleplerini ve itirazlarını iktidarlara, karar vericilere ve topluma duyurmasına imkan veren etkin bir siyasi katılım biçimidir. Bu yönüyle bu hak demokrasinin temel bir bileşimidir; diğer hak ve özgürlüklerin güvence altına alınmasına önemli katkı sunmaktadır.

Bireylerin ve toplulukların düşüncelerini kamusal alanda görünür kılabilmeleri, ortak taleplerini ifade edebilmeleri ve siyasal karar alma süreçlerini etkileyebilmeleri, ancak bu hakkın etkili biçimde korunmasıyla mümkündür. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 34. Maddesi, herkesin önceden izin almaksızın silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahip olduğunu güvence altına almaktadır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 11. maddesi ile Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin 21. maddesi de aynı hakkı korumaktadır. Uluslararası standartlar, devletin yalnızca keyfi müdahaleden kaçınmakla değil, aynı zamanda barışçıl toplantıları kolaylaştırmak ve korumakla yükümlü olduğunu açık biçimde ortaya koymaktadır.

Bununla birlikte, Türkiye'de toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı uzun süredir münferit ve istisnai müdahalelerle değil, giderek yerleşik hale gelen bir yasaklama pratiğiyle sınırlandırılmaktadır. Gezi Parkı protestoları sonrasında sertleşen yaklaşım, 2016 darbe girişiminin ardından ilan edilen Olağanüstü Hal (OHAL) dönemi ve sonrasında önce kararnameler, sonrasında ise yasal düzenlemelerle kurumsallaşmış; toplantı ve gösteriler yalnızca eylem anında kolluk müdahalesine maruz bırakılmamış, aynı zamanda valilik/kaymakamlık yasakları, kamusal alanlara erişimin engellenmesi, gözaltılar, yargılamalar ve idari/adli yaptırımlarla baskı altına alınmıştır. Kamusal alanın daralmasına yol açan bu politikalar ve uygulamalarla toplumsal ve siyasal tepkiler bastırılmaya, görülmez kılınmaya, kısacası sesi kısalmış dilsiz bir toplum yaratılmaya çalışılmıştır.

İHD'nin önceki raporları¹ da hak savunucularına ve sivil topluma yönelik baskının, ifade özgürlüğü ve örgütlenme özgürlüğü ile birlikte toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkını da sistematik biçimde daralttığını göstermektedir. Sorun yalnızca belirli toplantılara yönelik tekil müdahalelerden ibaret değildir. 1 Mayıs kutlamaları, Onur Yürüyüşleri, Cumartesi Anneleri buluşmaları, öğrenci protestoları, kadınların eşitlik ve şiddete karşı düzenledikleri eylemler, kayyum atamaları da dahil iktidarın yerel yönetimlere yönelik müdahalelerine dönük tepkileri, doğa ve yaşam savunucularının itirazları ve ülke çapında gerçekleşen gösteriler, aynı müdahale modelinin farklı bağlamlardaki tezahürleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla mesele yalnızca kamu düzeni gerekçesiyle başvurulmuş sınırlama tedbirleri değil; hak arayışlarının, eleştirel/muhafız toplantı ve gösterilerin sistematik olarak yasaklanması ve çeşitli müdahalelerle engellenmesidir.

Bu bilgi notunun hazırlanma amacı, toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkına ilişkin yapısal ihlalleri, güncel örnekleri ve politika önerilerini sunmaktır.

¹ <https://www.ihd.org.tr/category/c86-raporlar/c34-el-raporlar/>

1 TOPLANTI VE GÖSTERİ YÜRÜYÜŞÜ HAKKININ HUKUKİ ÇERÇEVESİ

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı, bireyler ve gruplar, tüzel kişiler ve kurumlar ile sendikalar, siyasi partiler, dini gruplar, vb. dahil olmak üzere tescilsiz veya tescilli örgütlenmeler tarafından yararlanılabilen ve kullanılabilen temel bir insan hakkıdır.²

Toplanma özgürlüğü, demokratik toplum düzeninin asli unsurlarından biridir ve izin usulüne bağlanamaz. Anayasa'nın 34. Maddesinde de "Herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırsız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir." ifadesiyle toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının izin usulüne bağlı olmadığı belirtilmiştir. Anayasa Mahkemesi (AYM) toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının izin alma şartına bağlanamayacağını kararlarında açık biçimde vurgulamaktadır. AYM'ye göre bildirim sistemi, yetkili makamın onayını gerektiren bir izin sistemiyle karıştırılmaz; hakkın kullanımını fiilen izin şartına dönüştüren sınırlamalar Anayasa'nın sözüne aykırıdır.³

Türkiye'de toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller ile gerçek ve tüzel kişilerin düzenleyecekleri toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin yerini, zamanını, usul ve şartlarını, düzenleme kurulunun görev ve sorumluluklarını, yetkili merciin yasaklama ve erteleme hallerini, güvenlik kuvvetlerinin görev ve yetkileri ile yasakları ve ceza hükümlerini 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu⁴ (2911 sayılı Kanun) düzenlemektedir. Bununla birlikte, 2911 sayılı Kanun, toplantı ve gösteri hakkının ilk kez anayasal güvenceye kavuştuğu tarihten itibaren yürürlükte olan mevzuatın otoriter izlerini taşımaya devam etmekte; özgürlüğü koruyan bir çerçeve sunmaktan ziyade, onu sınırlandırma amacıyla kaleme alınmış bir düzenleme niteliği göstermektedir.⁵

Uluslararası insan hakları hukuku bakımından ise temel yaklaşım, toplantıların yasaklanması ya da dağıtılması değil, mümkün olduğunca gerçekleştirilmesinin sağlanmasıdır. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi'nin barışçıl toplanma hakkına ilişkin 37 No'lu Genel Yorumu⁶, barışçıl toplantıların belirli ölçüde rahatsızlık, trafik aksaması ya da günlük yaşamda geçici kesinti yaratmasının hakkın koruma alanını ortadan kaldırmadığını açıkça ifade etmektedir. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Savunucularının Korunması Bildirgesi'nin⁷ 5. Maddesinde ise "insan hakları ve temel özgürlükleri geliştirmek ve korumak amacıyla" herkesin toplanma ve bir araya gelme hakkı olduğu vurgulanmaktadır.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) da sendikal haklar, örgütlenme özgürlüğü ve toplu eylem kapsamında toplantı ve

² İnsan Hakları Konseyi'nin Terörle Mücadelede İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Geliştirilmesi ve Korunmasına İlişkin Özel Raportörünün raporu, Fionnuala Ni Aolain, A/72/43280, 27 Eylül 2017.

³ <https://www.anayasa.gov.tr/tr/bireysel-basvuru/temel-hak-ve-ozgurluklerin-ihlaline-dair-emsal-kararlar/toplanti-ve-gosteri-yuruyusu-duzenleme-hakkina-dair-emsal-kararlar/toplanti-ve-gosteri-yuruyusu-duzenleme-hakkina-dair-emsal-kararlar-tum-liste#baslik2>

⁴ <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2911&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>

⁵ ŞİRİN, Tolga, "Türkiye'de Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Düzenleme Hakkına İlişkin Sorunlar", Anayasa Dergisi, C.2, S.4, 2013, s.291.

⁶ <https://docs.un.org/en/CCPR/C/GC/37>

⁷ <https://docs.un.org/en/A/RES/53/144>

gösteri yürüyüşü hakkını temel haklar arasında görür. Bu hak, ILO'nun özellikle 87⁸ ve 98⁹ sayılı sözleşmelerinde korunmuştur.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 11. Maddesinde herkesin barışçıl olarak toplanma ve dernek kurma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) de kararlarında¹⁰ toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının dar yorumlanamayacağını, devletlerin negatif yükümlülüklerinin yanında pozitif yükümlülüklerinin de bulunduğunu ortaya koymaktadır. Yine, AİHM kararlarında protesto hakkının yalnızca bireysel bir özgürlük değil, aynı zamanda kamusal tartışmanın zenginleşmesine hizmet eden kolektif bir hak olduğu vurgulanmaktadır.

Devletin görevi, barışçıl bir toplantıyı sırf rahatsız edici, eleştirel, muhalif ya da politik olduğu için engellemek değil; aksine, toplantının güvenli biçimde yapılabilmesini sağlamak, orantısız güç kullanımından kaçınmak ve ihlal iddiaları ortaya çıktığında etkili soruşturma yürütmektir.

Genel yasaklar, kent merkezlerinin kapatılması, sembolik mekânların sürekli biçimde erişime kapatılması, toplantıya katılımı fiilen imkânsız hâle getiren ulaşım kısıtlamaları ve toplantı sonrasında katılımcıların ceza tehdidiyle karşı karşıya bırakılması, hakkın özünü zedeleyen müdahalelerdir.

1.1. KISITLAYICI YASAL ÇERÇEVE

2911 sayılı Kanun toplantı ve gösteri özgürlüğüne yönelik ciddi kısıtlamalar içermektedir. 2911 sayılı Kanun'un 10. maddesi, diğer prosedürel gerekliliklerin yanı sıra, kapalı veya açık alanda gerçekleştirilecek toplantı ve gösteriler için etkinliği düzenleyenlerin kırk sekiz saat önceden yetkililere bildirimde bulunmasını gerektirmektedir.¹¹ Yine, Kanun'un 17. maddesi uyarınca valiler ve kaymakamların milli güvenlik, kamu düzeni, suçun önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlakın veya başkalarının haklarının korunması gerekçesiyle toplantıları en fazla bir ay süreyle erteleme yetkisi bulunur. Valiler ve kaymakamlar, açık ve yakın suç işleme tehlikesi varsa bir toplantıyı yasaklama yetkisine de sahiptir; böyle bir tehlikenin mevcut olup olmadığı yine yetkililerce takdir edilir.

Anılan yasal düzenlemelerin açık ve öngörülebilir bir dille kaleme alınmamış olması, idari makamlarca daraltıcı biçimde yorumlanıp istismara açık şekilde uygulanması ile birlikte değerlendirildiğinde, yetkililere toplantıları erteleme ya da çoğu kez soyut ve belirsiz gerekçelere dayanarak yasaklama yönünde geniş bir hareket alanı sağlamaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na açıkça aykırı biçimde, bildirim yükümlülüğü uygulamada fiilen bir izin usulüne dönüştürülmektedir. Oysa AİHM içtihadına¹² göre bildirim, hatta belirli koşullarda izin prosedürleri, ancak yetkili makamların bir toplantının, gösterinin veya toplanmanın barışçıl ve düzenli şekilde gerçekleştirilebilmesi için gerekli ve makul tedbirleri almasına hizmet ettiği ölçüde hakkın özüne müdahale sayılmaz. Buna karşılık, bu tür usullerin barışçıl

⁸ <https://www.ilo.org/tr/resource/87-nolu-sendika-ozgurlugu-ve-sendikalasma-hakkinin-korunmasi-sozlesmesi>

⁹ <https://www.ilo.org/tr/resource/98-nolu-orgutlenme-ve-toplu-pazarlik-hakki-sozlesmesi>

¹⁰ https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_11_eng

¹¹ 2011 Sayılı Kanun m.10 "Toplantı yapılabilmesi için, düzenleme kurulu üyelerinin tamamının imzalayacakları bir bildirim, toplantının yapılmasından en az kırksekiz saat önce ve çalışma saatleri içinde, toplantının yapılacağı yerin bağlı bulunduğu valilik veya kaymakamlığa verilir. Bu bildirimde; a) Toplantının amacı, b) Toplantının yapılacağı yer, gün, başlangıç ve bitiş saatleri, c) Düzenleme kurulunun başkan ile üyelerinin açık kimlikleri, meslekleri ikametgahları ve varsa çalışma yerleri, Belirtilir ve bildirim yönetmelikte gösterilecek belgeler eklenir. Bu bildirim karşılığında gün ve saati gösteren alındı belgesi verilmesi zorunludur. Bu bildirim, valilik veya kaymakamlıkça kabul edilmez veya karşılığında alındı belgesi verilmez ise keyfiyet bir tutanakla tespit edilir. Bu halde noter vasıtasıyla ihbar yapılır. İhbar saati bildirim verilme saati sayılır. Aynı yerde, aynı gün toplantı yapmak üzere aynı gün düzenleme kurullarınca bildirim verilmişse ilk verilen bildirim geçerlidir. Diğerlerine durum hemen yazılı olarak bildirilir."

¹² AİHM, Sergey Kuznetsov - Rusya, § 42; Oya Ataman v. Türkiye, § 38; Berladir ve Diğerleri v. Rusya, § 39.

toplantı ve gösteri özgürlüğünü dolaylı biçimde etkisizleştiren örtülü bir engel haline gelmemesi gerekir. Ne var ki, yukarıda değinilen hükümler, AİHM'in AİHS'e ilişkin yerleşik yorumuyla ve sözleşmenin koruma amacıyla bağdaşmayacak şekilde, uygulamada yetkililer tarafından hakkı sınırlamak veya tamamen ortadan kaldırmak için kullanılabilir.

5442 sayılı İl İdaresi Kanunu'nun (5442 sayılı Kanun) 11/C maddesi¹³, il sınırları içinde huzurun, güvenliğin, kişi dokunulmazlığının ve kamu esenliğinin korunmasını valinin görev ve yetki alanı içinde düzenlemektedir. Anılan hüküm, olağanüstü hal rejiminin sona ermesinin hemen sonrasında, 25 Temmuz 2018 tarihli 7145 sayılı Kanun ile değiştirilmiştir. Söz konusu değişiklik, OHAL dönemine özgü bazı istisnai yetkilerin, olağan dönemde de valiler tarafından kullanılabilmesine hukuki zemin hazırlamıştır. Uzun süredir valilikler ve kaymakamlıklar tarafından verilen yasaklama kararları barışçıl toplanma ve gösteri yapma özgürlüğünün önündeki en önemli engellerden birini oluşturmaktadır. Valiliklerin toplu etkinliklere yönelik "güvenlik" veya "kamu düzeni" gerekçesiyle aldığı genel nitelikli, sınırsız, gereksiz veya aylar boyu süren yasaklar, toplanma hakkını fiilen ortadan kaldırmaktadır.

İHD Dokümantasyon Merkezi'nin tespit edebildiği kadarıyla 2025 yılında valilikler 13 ilde 19 farklı kararla toplamda 126 gün süreyle il genelinde her türlü eylem ve etkinliği yasakladı. Aynı dönemde 10 ilçede 11 farklı Valilik/Kaymakamlık kararıyla toplamda 74 gün süreyle her türlü eylem ve etkinliği yasakladı. İl genelinde yasak kararı verilen 13 ilde bu karardan etkilenen toplam nüfus 40 milyon 834 bin 555 kişi olmuştur.¹⁴

İl	Yasak Kararı Sayısı	Yasak Kararı Verilen Toplam Gün Sayısı	Kararı veren
Van	3	36	Vali
Ankara	2	11	Vali
İstanbul	2	8	Vali
İzmir	3	12	Vali
Gaziantep	1	15	Vali
Siirt	1	10	Vali
Kars	1	10	Vali
Bursa	1	5	Vali
Manisa	1	5	Vali
Şanlıurfa	1	5	Vali
Antalya	1	4	Vali
Tokat	1	3	Vali
Çanakkale	1	2	Vali
Toplam	19	126	

¹³ İl sınırları içinde huzur ve güvenliğin, kişi dokunulmazlığının, tasarrufa müteallik emniyetin, kamu esenliğinin sağlanması ve önleyici kolluk yetkisi valinin ödev ve görevlerindedir. (Ek cümle: 25/7/2018-7145/1 md.) Bunları sağlamak için vali gereken karar ve tedbirleri alır.

¹⁴ İllerin nüfusu hesaplanırken TÜİK'in 2024 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi istatistikleri temel alınmıştır. <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr>

İlçe	Yasak Kararı Sayısı	Yasak kararı verilen toplam gün sayısı	Kararı veren
Beyoğlu	7	9	Kaymakam, Vali
Şişli	4	8	Kaymakam, Vali
Silivri	1	35	Kaymakam
Beşiktaş	1	3	Vali
Eyüpsultan	1	3	Vali
Kağıthane	2	4	Vali
Sarıyer	1	3	Vali
Bayrampaşa	1	1	Vali
Serik	1	4	Vali
Muratpaşa	1	4	Vali
TOPLAM	11*	74	

*Bazı durumlarda valilikler tek bir kararla birden çok ilçede eylem ve etkinliği yasalamaktadır. Bu nedenle toplam yasak kararı sayısı, tek tek ilçeleri etkileyen yasak kararı sayısı toplamından düşük kalmaktadır.

Ayrıca en az 17 kez valiler ve kaymakamlar, toplantı ve gösteri yasaklarıyla eşzamanlı olarak ya da toplantı ve gösterilere katılımı sınırlamaya/engellemeye dönük biçimde kent içi ulaşımı kısıtlayan keyfi kararlara imza atmıştır. Bu kapsamda 2025 yılında İstanbul ve Ankara'da belirli metro ve fönüküler durakları belirli sürelerle kapatılmış, belirli güzergahlarda araç ve yaya trafiği durdurulmuş, bu şekilde kamusal alana erişim ve hareketlilik fiilen sınırlandırılarak toplantı ve gösteri özgürlüğünün kullanımı kısıtlanmıştır.

Özellikle İstanbul'da Beyoğlu/Taksim hattında meydanlar, cadde, sokaklar ve toplu taşıma durakları toplumsal gösteriler öncesinde valilik ve/veya kaymakamlık kararlarıyla çeşitli defalar yaya ve araç trafiğine kapatılmıştır.

İHD'nin bu verileri, Türkiye'de idari makamların toplantı ve gösteri yürüyüşlerine yönelik müdahalelerinde çoğu kez somut, bireyselleştirilmiş ve denetlenebilir bir gerekçe ortaya koymadığını; buna karşılık soyut kamu düzeni, genel güvenlik veya belirsiz risk varsayımlarına dayanarak kısıtlama ve yasaklama tedbirlerine başvurduğunu göstermektedir. Bu durum, sınırlama tedbirlerinin istisnai ve somut tehlikeye dayalı olması gerekirken, uygulamada genel ve peşin bir yasaklama rejimine dönüştüğünü; dolayısıyla idarenin işlemlerinin gereklilik ve orantılılık ilkeleriyle bağdaşmadığını ve barışçıl toplantı hakkının kullanılmasını fiilen hakkın özüne dokunacak ölçüde zayıflattığını ortaya koymaktadır.

2 | TÜRKİYE'DE MÜDAHALENİN YAPISAL GÖRÜNÜMÜ

Türkiye'de toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkına yönelik müdahaleler çoğu zaman birbirini tamamlayan birkaç aşamada gerçekleşmektedir. İlk olarak, toplantı daha başlamadan önce valilik veya kaymakamlık kararlarıyla genel yasaklar getirilebilmekte¹⁵; kent merkezleri bariyerlerle kapatılmakta, meydanlara erişim engellenmekte; ulaşım durdurulmakta ya da ciddi biçimde sınırlandırılmaktadır. Bu yöntem, özellikle sembolik ve kamusal görünürlüğü yüksek alanlar söz konusu olduğunda daha belirgin hale gelmektedir. Böylece toplantı hakkı yalnızca hukuken değil, fiilen de işlevsizleştirilmektedir. İHD verilerine göre, 2025 yılında en az 306 toplantı ve gösteri engellenmiştir. Bu veriler yetkililerin çok sayıda gösterininin daha gerçekleşmeden genel ve spesifik yasak kararlarıyla engellediğini göstermektedir.

İkinci aşamada, toplantı sırasında kolluk müdahalesi devreye girmektedir. Dağılma ihtarları, güvenlik çemberi uygulaması, ters/düz kelepçe, biber gazı, plastik mermi kullanımı, gözaltı ve işkence ve kötü muamele iddiaları uzun süredir bu hakkın kullanımını caydıran başlıca araçlar arasında yer almaktadır. Kolluk güçlerinin yasada tanımlanan zor kullanma yetkisinin çok ötesine geçen kural dışı, denetlenmeyen, cezalandırılmayan, siyasi iktidar tarafından görmezden gelinen, hatta teşvik edilen şiddeti normalleştirilerek gündelik yaşamın bir parçası haline getirilmiştir.

Barışçıl gösteri hakkını kullananlar, etrafları "güvenlik çemberi" adı altında polis tarafından kalkanlarla sarılmakta, darp edilerek, ters ya da düz kelepçe takılarak gözaltına alınmaktadırlar. Hiçbir yasal dayanağı olmayan "güvenlik çemberi", işkence ve kötü muameleyi saklamak, basının görüntü almasını, işkencenin belgelenmesini engellemek için uygulanmaktadır. Bir işkence yöntemi olarak kelepçe, kanunlara göre kelepçe takılması sınırlı koşullara bağlı istisnai bir uygulamadır. Kaçma ya da kendisine veya başkalarına zarar verme belirtilerinin varlığı halinde uygulanır. Barışçıl gösteri hakkının engellenerek, göstericilerin etrafının kalkanlarla çevrilmesi, kelepçe takılarak gözaltına alınmaları, gözaltına alınırken darp, hakaret vb. işkence ve kötü muameleye maruz kalmaları gözaltı uygulamasının bir cezalandırma biçimi olarak kullanıldığını göstermektedir ve kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesinin ihlalidir. Gözaltına alınan kişilerin adli muayene için götürüldükleri hastane içerisine kelepçeli olarak sokulmaları, toplum içerisinde kelepçeli olarak dolaştırılmaları masumiyet karinesinin ihlalidir. Adli muayenenin kelepçeli olarak yapılması İstanbul protokolüne aykırıdır.

İHD Dokümantasyon Merkezinin verilerine göre, 2025 yılında polis güç kullanarak en az 268 gösteriye müdahale etti ve

¹⁵ 2911 sayılı Kanun m. 16 "a) Bir bölge valiliğine bağlı illerden; birden çok ilde aynı günde toplantı yapmak için bildirim verilmesi üzerine, toplantı güvenliğini sağlamak amacıyla ilgili valilerce bölge valiliğinden takviye istenmesi halinde, bölge valisi bu isteklerin karşılanamayacağı kanısına varırsa, takviye gönderilemeyen illerdeki toplantılar on günü aşmamak üzere bölge valiliğince bir kez ertelenebilir. b) Aynı günde birden çok bölge valiliğine bağlı illerde toplantı yapmak için bildirim verilmesi üzerine, toplantı güvenliğini sağlamak amacıyla ilgili bölge valilerince İçişleri Bakanlığından takviye istenmesi halinde, İçişleri Bakanlığı bu isteklerin karşılanamayacağı kanısına, varırsa, takviye gönderilemeyen bölge valiliğine bağlı illerdeki toplantılar on günü aşmamak üzere İçişleri Bakanlığına bir kez ertelenebilir. Ertelemede müracaat önceliği göz önünde bulundurulur.;" m.17 "Bölge valisi, vali veya kaymakam, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlâkın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla belirli bir toplantıyı bir ayı aşmamak üzere erteleyebilir veya suç işleneceğine dair açık ve yakın tehlike mevcut olması hâlinde yasaklayabilir."

bu müdahaleler sırasında 131 kişi yaralanırken 8477 kişi gözaltına alındı. Gösterilere yönelik müdahaleler ve toplantılara/gösterilere katılan kişiler hakkında açılan davalar sonucu en az 1112 kişi tutuklanırken, en az 1625 kişi hakkında adli kontrol kararı verildi. Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri, Mart 2025'te Türkiye'deki protestolar bağlamında polisin orantısız güç kullanımı ve bilgiye erişim üzerindeki kısıtlamalara ilişkin kaygılarını kamuoyuyla paylaşmıştır.¹⁶ Bu tespit, sorunun yalnızca ulusal düzeyde değil, uluslararası insan hakları mekanizmaları bakımından da görünür hale geldiğini göstermektedir.

Üçüncü aşama ise sonradan cezalandırmadır. Toplantı sonrasında katılımcılar, öğrenciler, gazeteciler, avukatlar, sendikacılar ve hak savunucuları hakkında 2911 sayılı Kanun'a muhalefet ve benzeri suçlamalarla soruşturma ve kovuşturmalar yürütülmekte; adli kontrol tedbirleri, tutuklama talepleri ve uzun yargılama süreçleri devreye girmektedir. Human Rights Watch, 19 Mart 2025 sonrasında başlayan protestolarla bağlantılı olarak yüzlerce kişinin, özellikle öğrencilerin ve gazetecilerin, hızlı ve toplu yargılamalarla karşı karşıya bırakıldığını belirtmiştir.¹⁷ Bu durum, barışçıl toplantı hakkına yönelik müdahalenin yalnızca anlık bir kolluk tedbiri değil, çok katmanlı bir bastırma mekanizması olduğunu göstermektedir.

2.1. ÖZEL OLARAK İZLENMESİ GEREKEN TOPLANTILAR

Türkiye'de bazı toplantı ve gösteriler bakımından müdahale daha sistematik, daha görünür ve daha öngörülebilir bir karakter taşımaktadır. Bunların başında 1 Mayıs kutlamaları gelmektedir. 1 Mayıs, yalnızca emek ve sosyal adalet taleplerinin değil, aynı zamanda ifade özgürlüğü ve örgütlenme özgürlüğünün de birlikte kullanıldığı tarihsel bir kamusal hak kullanımı biçimidir. Ancak Türkiye'de 1 Mayıs kutlamaları çoğu zaman sembolik önemi yüksek meydanlara erişim tartışmaları, kitlesel güvenlik tedbirleri ve önleyici yasak kararlarıyla birlikte anılmaktadır. Bu yaklaşım, devletin hakkın kullanımını kolaylaştırma yükümlülüğü ile bağdaşmamaktadır. Uluslararası standartlar uyarınca, prensip olarak düzenlenen toplantı ve gösterilerin güzergahını ve yerini seçme hakkı düzenleyenlere aittir; toplantı ve gösteri özgürlüğünün demokratik bir toplumdaki önemi dikkate alındığında bu durumun kamusal alanın diğer rutin kullanımlarında olduğu gibi meşru bir kullanımı olarak görülmesi gerekir.¹⁸

Örneğin, İstanbul'un merkezinde yer alan Taksim Meydanı, 1977'deki 1 Mayıs kutlamaları sırasında açılan ateş sonucu ve sonrasında çıkan arbedede 34 kişinin yaşamını yitirmesi gibi olaylar nedeniyle büyük bir sembolik öneme sahiptir, ancak Taksim Meydanı 1 Mayıs kutlamaları için yasaklı alanlardan birisidir. İHD Dokümantasyon Merkezi'nin tespitlerine göre, İstanbul'da 2025 yılı 1 Mayıs etkinliklerine yönelik kolluk müdahalelerinde 10'u çocuk, 11'i avukat, en az 419 kişi gözaltına alındı. Gözaltına alınanların 6'sı tutuklanırken, en az 30 kişi adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı. Ayrıca Tokat ve Van'da birer kişi 1 Mayıs kutlamalarıyla ilişkili olarak gözaltına alındı.

Benzer biçimde, Onur Yürüyüşleri de uzun süredir genel yasaklar, polis müdahaleleri, gözaltılar ve ceza tehdidi altında gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. LGBTİ+'ların barışçıl biçimde bir araya gelme ve kendilerini kamusal alanda ifade

¹⁶ https://www.coe.int/en/web/portal/-/t%C3%BCrkiye-authorities-should-ensure-the-implementation-of-human-rights-standards-on-freedom-of-expression-peaceful-assembly-and-association?p_L_back_url=%2Fen%2Fweb%2Fportal%2Fnewsroom%3FStates%3D279788107

¹⁷ <https://www.hrw.org/news/2025/04/17/turkiye-students-journalists-trial-protest>

¹⁸ https://ks.echr.coe.int/documents/d/echr-ks/guide_art_11_eng

etme hakkı, çoğu zaman ayrımcı söylemler ve güvenlikçi idari pratiklerle daraltılmaktadır. Bu durum yalnızca toplanma özgürlüğünün değil, ayrımcılık yasağı ile ifade özgürlüğünün de birlikte ihlali anlamına gelmektedir. Türkiye'de LGBTİ+lara ve destekçilerine yönelik toplantı müdahaleleri, hakka ilişkin kısıtlamaların belirli toplumsal gruplar bakımından daha sert ve hedefli şekilde uygulanabildiğini göstermektedir. İHD Dokümantasyon Merkezinin verilerine göre, 2025 yılı Onur Ayı etkinlikleri ve Trans Onur Yürüyüşlerine yönelik kolluk müdahalelerinde 3'ü gazeteci en az 104 kişi gözaltına alındı.

1980'ler ve 90'larda zorla kaybedilen yakınlarının akıbetlerini sormak ve mağdurlar ile aileleri için adalet talep etmek amacıyla bir araya gelen insan hakları savunucularının oluşturduğu Cumartesi Anneleri buluşmaları da barışçıl toplanma özgürlüğüne yönelik yapısal müdahalenin en sembolik örneklerinden birini oluşturmaktadır. Cumartesi Anneleri buluşmaları uzun süre yasaklama, engelleme ve kolluk müdahaleleriyle karşılaşmıştır.¹⁹ Anayasa Mahkemesi'nin 2023 yılında Cumartesi Anneleri'nin engellenmesinin, Anayasa'nın 34.maddesinde güvenceye alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlali olduğu doğrultusunda verdiği iki ayrı karar üzerine, Galatasaray Meydanı'nda basın açıklaması yapmak isteyen kayıp yakınları ve insan hakları savunucuları 8 Nisan - 11 Kasım 2023 tarihleri arasında 29 hafta boyunca kolluk tarafından engellenerek polis şiddetine maruz kaldı, kelepçelenerek gözaltına alındı. 11 Kasım 2023 tarihinden itibaren Cumartesi Anneleri'nin Galatasaray'da 10 kişi sınırlaması ile polis bariyerleri önünde basın açıklaması yapmasına izin verilmeye başlandı. Ancak Anayasa Mahkemesi kararlarının gereği halen yapılmamakta, Cumartesi Anneleri'nin kendileriyle özdeşleşmiş, artık kayıp yakınları için mezar yerine dönüşmüş olan Galatasaray Meydanı'na girmesi hala engellenmektedir. 10 kişi sınırlaması, isteyen her kayıp ailesinin orada olmasını engellemekte, kayıp yakınlarını, her hafta katılacak 10 kişiyi kararlaştırmak ve diğerlerini dışarıda bırakmak gibi ağır bir manevi yükü karşıya bırakmaktadır. Basın açıklaması sırasında çok sayıda polis kamerasının açıklamaya katılanları ve civardaki insanları neredeyse tek tek görüntülemesi, yüz tanıma kameralarının açıklama sırasında kullanılması, yakın mesafede gözaltı araçlarının tutması gibi tehditkar ve kriminalize edici uygulamalar da devam etmektedir. Bu örnek, toplantının içeriğinin devlet bakımından "rahatsız edici" görülmesinin, hakkın korunmamasına gerekçe yapılamayacağını açık biçimde göstermektedir. Demokratik toplumlarda devletin görevi, bu tür toplantıları görünmez kılmak değil, güvenli biçimde yapılabilmelerini sağlamaktır.

Her ne kadar Kürt meselesinde barış arayışlarının bir neticesi olarak Newroz etkinliklerine yönelik kısıtlama ve engellemeler geçmiş yıllara kıyasla azalmış olsa da, etkinliklere katılanlara yönelik soruşturma ve gözaltı dalgaları ne yazık ki devam etmektedir. 2025 yılında en az 28 kişi hakkında Newroz mitingine katılmaları, kıyafetleri, mitingde atılan sloganlar, açılan pankart ve dövizler vb. gerekçelerle soruşturma başlatıldı. Ağrı, Diyaridin'de bir kişi Newroz mitinginde sahnede sunuculuk ile görevli bir kişi örgüt propagandası iddiası ile tutuklandı. 2016 Diyarbakır Newroz kutlamalarının tertip komitesi üyeleri hakkında süren yargılamada, 5 kişi '2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet etme' suçlamasıyla 5'er ay hapis cezasıyla, 1 kişiyi ise 'örgüt üyesi olma' suçundan 6 yıl 3 ay hapis cezası ile cezalandırdı. 2026 yılında ise aralarında çocukların da olduğu en az 235 kişi Newroz kutlamaları gerekçesiyle gözaltına alınırken, 3'ü çocuk en az 12 kişi tutuklandı. Kürt meselesinde güvenlikçi anlayışın ön plana çıktığı dönemde bu hakkın kullanımına yönelik ihlallerin arttığı da hatırlatılması gereken bir diğer konudur. İHD Diyarbakır Şubesi'nin çalışmasına göre,²⁰ Türkiye'de "Çözüm Süreci" diye tarif edilen bir önceki müzakere ortamının son bulmasını takiben 24 Temmuz 2015 - 24 Temmuz 2024 döneminde Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde en az 361 toplumsal gösteri ve yürüyüşe müdahale edilirken, en az 570 gösteri yasaklandı ya da ertelendi. Yine aynı dönemde bu hakkında kullanımına

¹⁹ <https://tihv.org.tr/ozel-raporlar-ve-degerlendirmeler/cumartesi-anneleri-insanlari-haftalik-gozlem-raporlari/>

²⁰ İHD Diyarbakır Şubesi, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü ile Kişi Özgürlüğü ve Güvenliği Haklarına Yönelik İhlal Raporu (2015-2024) Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi, 2024, Erişim: <https://ihddiyarbakir.org/Content/uploads/15d782ea-b499-45e4-9669-a5b95cfdc6b29.pdf>

yönelik ihlaller sonucu en az 27 bin 984 kişi gözaltına alınırken, 5 bin 677 kişi tutuklandı. Kolluk müdahaleleri sonucunda en az 25 kişi yaşamını yitirirken, en az 436 kişi yaralandı.

Son yıllarda olduğu gibi 2025 yılında da 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü ve 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü etkinliklerine yönelik engelleme, yasak ve müdahaleler devam etti. İHD Dokümantasyon Merkezi'nin tespit edebildiği kadarıyla, İstanbul'da 8 Mart etkinliklerine yönelik müdahalelerde 2'si çocuk en az 132 kişi gözaltına alındı. Çok sayıda yol, toplu ulaşım durağı ve meydan yaya ve araç trafiğine kapandı. 25 Kasım'da İstanbul'da yine benzer yasaklar dikkat çekti, en az 23 kişi gözaltına alındı. 25 Kasım 2024 tarihinde İstanbul'da yapılan eylemlere yönelik polis müdahalelerinde gözaltına alınan 168 kişi hakkında İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından hazırlanan iddianame, İstanbul 29. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından kabul edildi.

Ankara'da Yüksel Caddesi'nde bulunan İnsan Hakları Anıtı çevresinde, 2016 yılında ilan edilen OHAL'den bugüne süren fiili eylem ve etkinlik yasağı halen devam etmekte, anıt çevresinde yapılmak istenen basın açıklamaları ve gösteriler polis tarafından engellenmektedir.

2.2. GÜNCEL TOPLANTILAR

19 Mart 2025'te İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu dahil çok sayıda kişi hakkında gözaltı işlemleri başlatılmasının ardından ülke çapında protestolar gerçekleşmiştir. İHD verilerine göre bu süreçte protestolar üç ilde genel yasaklarla karşılanmış, 1.000'den fazla kişi gözaltına alınmış ve aralarında medya çalışanlarının da bulunduğu çok sayıda kişi özgürlüğünden yoksun bırakılmıştır. Avrupa Parlamentosu da 27 Mart 2025 tarihli gündem notunda, 19 Mart'tan itibaren Türkiye genelinde binlerce kişinin protestolara katıldığını kaydetmiştir.

İHD Dokümantasyon Merkezi'nin tespitlerine göre, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı İmamoğlu'nun 19 Mart 2025 tarihinde gözaltına alınması ve tutuklanması süreci ve sonrasında;

- İçişleri Bakanlığının 27 Mart 2025 tarihli açıklamasına göre, süreçte ev baskınları ve gösterilerde aralarında çocukların da olduğu en az 1.879 kişi gözaltına alındı, 260 kişi tutuklandı. 468 kişi adli kontrol tedbirleriyle serbest bırakıldı.
- İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, Ekrem İmamoğlu ve çalışma arkadaşlarının gözaltına alınmasının ardından başlayan protestolara katılan 278'i tutuklu 819 kişi hakkında kamu davası açıldığını ve İstanbul'da düzenlenen protestolara ilişkin ise 20 ayrı soruşturmanın sürdüğünü açıkladı.
- En az 14 gazeteci gözaltına alındı. Haklarında tutuklama kararı verilen 7 gazeteci, yapılan itiraz üzerine serbest bırakıldı.
- Barolar, hukuk örgütleri ve basına yansıyan bilgilere göre, söz konusu dönemde İstanbul'da 20'si çocuk, 11'i gazeteci, toplamda en az 622 kişi ev baskınları ve gösteriler sırasında gözaltına alındı. İstanbul Barosu, gözaltı süreçlerine işkence ve kötü muamele niteliğindeki uygulamaların eşlik ettiğini açıkladı.
- İstanbul'da en az 784 kişiye 2911 sayılı Kanun'a muhalefet ve suç işlemeye tahrik suçlarından 12 ayrı ceza davası açıldı.

- Ankara'da en az 280 kişi gözaltına alındı, 4 kişi tutuklandı, 89 kişi adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı. Tutuklananlardan 3'ü yapılan itirazlar sonrası adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı.
- İzmir'de yapılan eylemler gerekçesiyle 400'e yakın kişi gözaltına alındı. Bunlardan 19'u tutuklandı.
- Antalya'da ÇHD Antalya Şubesi'nin verdiği bilgiye göre 200'ü aşkın kişi gözaltına alındı, 13 kişi tutuklandı.
- Üniversite öğrencilerinin ders boykotuyla dayanışma amacıyla bir günlük iş bırakma kararı alan Eğitim Sen'in Merkez Yönetim Kurulu hakkında soruşturma başlatıldı, ifadeleri alınan yöneticiler hakkında 2 haftalık ev hapsi ve adli kontrol kararı verildi.

Halep'te Kürtlerin yoğun yaşadığı Şeyh Maqsud ve Eşrefiye mahallerine yönelik 6 Ocak 2026 tarihinde başlayan, ardından Suriye'nin Kuzey Doğusu'na ve Rojava'ya yönelen saldırılar nedeniyle Türkiye'nin çok sayıda ilinde başlayan protestolarda İHD'nin ulaşabildiği verilere göre 22 ilde 70'ten fazla barışçıl gösteriye müdahale edilmiş, en az 923 kişi gözaltına alınmış, 119 kişi tutuklanmış, çocuklar, gazeteciler, insan hakları savunucuları özel olarak hedef alınmış ve ayrıca çok sayıda kişi gözaltı, nakil, cezaevi ve sınır dışı süreçlerinde işkence ve kötü muameleye maruz kalmıştır.²¹

Ayrıca İsrail'in Gazze'ye yönelik işgal ve soykırım politikalarına karşı yükselen tepkilerde, siyasi iktidar ve idarenin iki farklı tutum izlediği dikkat çekmektedir. İktidara yakın kurumların çağrısını yaptığı eylem ve etkinliklere izin verilirken, bunun dışındaki toplantı ve gösteriler polis müdahaleleri ve engellemelerle karşılaşmaktadır. 2025 yılında, Gazze'ye destek vermek ve/veya İsrail'i ve Türkiye'nin İsrail politikasını eleştirmek için gerçekleştirilen toplantı ve gösterilere yönelik müdahalelerde en az 45 kişi gözaltına alındı, 1 kişi tutuklandı, en az 23 kişi hakkında yargılama başlatıldı, en az 1 kişi kolluk müdahalesi nedeniyle yaralandı.

Bu gelişmeler, Türkiye'de barışçıl toplanma özgürlüğüne yönelik müdahalelerin istisnai olmadığını; farklı siyasal ve toplumsal bağlamlarda aynı araçların yeniden üretildiğini ortaya koymaktadır. Önleyici yasaklama, kolluk şiddeti, kitlesel gözaltılar, gazetecilerin ve avukatların da soruşturma konusu yapılması ve sonrasında gelen toplu davalar, son yıllarda yerleşik hale gelen müdahale modelinin güncel bir örneğini oluşturmuştur. Uluslararası insan hakları aktörlerinin açıklamaları da bu olayların yalnızca iç hukuk düzleminde değil, uluslararası yükümlülükler bakımından da ciddi kaygılar doğurduğunu göstermektedir.

²¹ <https://www.ihd.org.tr/wp-content/uploads/2026/03/ihd-rapor-30-03-2026.pdf>

3 | ETKİLİ HUKUKİ BAŞVURU YOLLARININ YETERSİZLİĞİ

Türkiye’de yetkililerin toplantı ve gösterileri yasaklama kararları karşısında çoğu zaman etkili hukuki yolları bulunmamaktadır. Bazı hallerde yasaklama kararları ne kamuoyuna açık biçimde duyurulmakta ne de doğrudan muhataplarına usulüne uygun şekilde bildirilmektedir. Bu durum, ilgililerin yasağın dayandığı gerekçeleri öğrenmesini güçleştirdiği gibi, daha da önemlisi, söz konusu işlemlerin yargı mercileri önünde etkili biçimde dava konusu edilmesini de fiilen zorlaştırmakta veya engellemektedir.

Yasak kararının resmi olarak yayınlandığı ve/veya ilgili taraflara tebliğ edildiği durumlarda dahi gösterinin planlanan yer ve tarihte düzenlenebilmesi için yargının anında müdahale etmesi gerekmektedir. Ancak idare mahkemeleri konuyla ilgili nihai karar verilene kadar, yetkililerin kararını askıya alacak yürütmeyi durdurma kararı almaktan imtina etmektedir. Sonradan giderilmesi mümkün olmayacak nitelikte bir zararın doğma ihtimali bulunduğu, yargı mercilerinin yürütmenin durdurulmasına karar verme imkanı vardır. Ancak yargısal makamların zamanında devreye girmediği durumlarda, ilgili kişilerin süratli ve etkili bir koruma ya da giderim elde etmesi fiilen son derece güçleşmektedir. Nitekim, idarenin uyguladığı kısıtlayıcı tedbirlerin daha sonra hukuka aykırı olduğu tespit edilse bile, çoğu durumda nihai karar verildiğinde toplantı veya gösterinin gerçekleştirilmesinin planlandığı tarih çoktan geride kalmış olmakta; bu nedenle hukuka aykırı müdahalenin doğurduğu olumsuz sonuçlar zaten gerçekleşmiş bulunmaktadır.

Zamanında ve etkili yargısal denetimin sağlanamaması, idari makamların keyfi nitelikteki tedbir ve yasaklamalara başvurma pratiğini fiilen teşvik etmektedir. Yetkililer, hukuka aykırı bir yasaklama kararının dahi mahkemelerce denetlenmediği durumlarda uygulamada sonuç doğuracağını bilerek, kanundan kaynaklanan yetkilerini sınırlarını aşacak şekilde kullanabilmekte ve toplantı ile gösteri özgürlüğünü düzenli biçimde keyfi müdahalelere açık hale getirmektedir. Yüksek mahkemeler ara ara toplantı ve gösteri özgürlüğünün ihlal edildiğini tespit edip kısıtlayıcı tedbiri iptal etseler de bu durum hakkın varlığının tanınması ve kimi davalarda tazminat ödenmesinin ötesinde uygulamada büyük bir değişim sağlamamaktadır.

Bu yapısal sorunu derinleştiren bir diğer unsur da Türkiye’nin toplantı ve gösteri özgürlüğüne ilişkin AIHM kararlarını tam ve etkili biçimde uygulamaması veya bunların gerektirdiği genel tedbirleri hayata geçirmekte sürekli gecikmesidir. Nitekim Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi denetimi altında bulunan Oya Ataman grubu kararlar²², barışçıl toplantılara yönelik müdahaleler, göstericilerin cezalandırılması, idari para cezaları ve kolluk tarafından aşırı güç kullanımı gibi tekrar eden ihlallere ilişkindir; buna rağmen bu alandaki genel önlemlerin icrası hâlen tamamlanmış değildir. Bu nedenle, AIHM tarafından verilen ihlal kararlarına uyulmaması ve benzer ihlallerin tekrarını önleyecek yasal ve idari dönüşümlerin gerçekleştirilmemesi, toplantı ve gösteri özgürlüğüne yönelik müdahalelerin süreklilik kazanmasına yol açmaktadır.

²² <https://hudoc.exec.coe.int/?i=004-37415>

4 | KOLLUK ŞİDDETİ VE CEZASIZLIK

Toplantı ve gösteri hakkına yönelik yaygın sınırlama ve yasaklama uygulamaları, yurttaşların kamusal alanda görüşlerini açıklama ve kolektif biçimde görünür kılama imkanını ciddi biçimde daraltmaktadır. Bu nedenle, birçok kişi bakımından toplantı ve gösteri özgürlüğünün kullanılması daha başlangıç aşamasında fiilen engellenmektedir. Bunun yanında, söz konusu yaygın yasaklama ve kısıtlamalar, hukuka aykırı müdahalelere rağmen haklarını barışçıl biçimde kullanmak üzere kamusal alana çıkan kişilere karşı kolluğun güç kullanmasına da zemin hazırlamaktadır. Uygulamada, bir gösterinin yalnızca "izinsiz" kabul edilmesi dahi, polise göstericileri dağıtma ve zor kullanma bakımından yeterli dayanak olarak görülmektedir. Oysa kolluğun orantısız güç kullanımının uzun süredir süreklilik gösteren bir sorun halini aldığı bilinmektedir. Türkiye, polis müdahalesinin hukuka uygunluğunu değerlendirirken gösterilerin barışçıl niteliğini yeterince gözetmemesi nedeniyle uluslararası insan hakları mekanizmaları tarafından uzun süredir eleştirilmektedir.²³

2911 sayılı Kanun'un 23. maddesi, bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi veya gösteri yeri ve usulüne ilişkin sınırlamalara uyulmaması gibi çeşitli şekli şartların ihlali halinde toplantı ve gösterilerin hukuka aykırı sayılacağını öngörmektedir. Kanun'un 24. maddesi ise, hukuka aykırı kabul edilen ya da başlangıçta hukuka uygun olmakla birlikte süreç içinde bu niteliğini yitirdiği değerlendirilen toplantı ve gösteriler bakımından kolluğa, önce dağıtma ihtarında bulunma, ardından da zor kullanarak topluluğu dağıtma yetkisi tanımaktadır. Bu çerçevede kolluk, gösterinin barışçıl niteliğini, müdahalenin gerçekten gerekli olup olmadığını veya başvuru tedbirin orantılılığını yeterince gözetmeksizin, söz konusu hükümlere dayanarak "kanuna aykırı" ya da "izinsiz" olarak nitelendirdiği etkinliklere müdahale edebilmektedir. Ayrıca kolluk makamlarına tanınan geniş takdir alanı nedeniyle, uygulamada bir toplantı veya gösterinin herhangi bir müdahaleye maruz kalmadan gerçekleştirilip gerçekleştirilemeyeceği çoğu zaman sahadaki polis amirleri ile kolluk görevlilerinin anlık değerlendirmelerine bağlı hale gelmektedir.

²³ "Toplantı ve gösteri hakkını düzenleyen mevzuat ile bu mevzuatın fiilî uygulaması, Avrupa standartlarıyla uyumlu olmamaya devam etmektedir ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda öngörülen güvenceleri karşılamamaktadır. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi daha önce yetkililere, Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nda AİHM ve Anayasa Mahkemesi içtihadı doğrultusunda değişiklik yapılması yönünde çağrıda bulunmuştur. İdare, kamuya açık toplanmalara ve gösteri yürüyüşlerine, muğlak, takdire bağlı ve sıklıkla keyfi kriterler temelinde genel yasaklar getirmeye devam ederek, toplanma özgürlüğüne ilişkin anayasal hakka zarar vermiştir...Kamuya açık toplanmalara getirilen keyfi kısıtlamaların acilen ele alınarak, kolluğun orantısız uygulamalarına ilişkin hesap verebilirliğin sağlanması ve insanların görüşlerini barışçıl bir şekilde ifade etme hakkının korunması gerekmektedir.", Avrupa Komisyonu, Türkiye 2025 İlerleme Raporu, s.36, erişim: https://www.ab.gov.tr/siteimages/birimler/kpb/trkiye_report_tr_24.11.2025.pdf

Ayrıca, 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun 16. maddesi, polise görevini yerine getirirken dirençle karşılaşması halinde, bu direnci ortadan kaldıracak ölçüde bedeni kuvvet kullanma veya cop, göz yaşartıcı gaz, basınçlı su ve kelepçe gibi araçlara başvurma yetkisi tanımaktadır. Bu düzenleme, 2911 sayılı Kanun'un yukarıda anılan hükümleriyle birlikte değerlendirildiğinde, kolluğa "kanuna aykırı" sayılan bir toplantı ya da gösteriye katılan ve yapılan ihtarla rağmen dağılmayan barışçıl katılımcılara karşı da güç kullanma imkanı sağlamaktadır.

İnsan hakları örgütlerinin son yıllarda raporlarında sıkça dile getirdikleri gibi, toplantı ve gösterilere yönelik polis şiddeti adeta Türkiye'de işkencenin değişen ve sokağa taşan yüzünü göstermektedir. Toplantı ve gösterilere yönelik kolluk müdahalelerinde fiziksel şiddet, biber gazı gibi kimyasal ajanların kullanımı, plastik mermi, ters kelepçe ve çift kelepçe gibi pozisyonel işkence niteliği taşıyan uygulamalar adeta olağanlaşmış durumdadır. İşkence ve kötü muamele niteliğindeki bu uygulamalarla, kolluğun hayata geçirdiği ev baskını vb. gözaltına alma yöntemlerinde de sıkça karşılaşmaktadır. Bu nedenle, İHD Dokümantasyon Merkezi'nin toplantı ve gösteriler nedeniyle gözaltına alındığını kaydettiği en az 8477 kişinin kaçının işkence ve kötü muameleye maruz kaldığını tespit etmek oldukça güçtür. Ancak basına müdahaleler sırasında gözaltına alınırken fiziksel şiddete uğradığı doğrudan yansıyan kişi sayısı en az 1036 kişi olmuştur. Yine bu müdahalelerde en az 131 kişinin yaralanmış olması da şiddetin boyutunu gösteren başka bir veri olarak görülmelidir. Yine Dokümantasyon Merkezi'nin tespitine göre polis müdahalelerinde en az 341 kişi ters kelepçe, çift kelepçe, sıkı kelepçe gibi işkence ve kötü muamele niteliğindeki uygulamalara maruz kalmış, en az 256 kişi de gözaltına alınırken biber gazı vb. kimyasal ajanlara maruz kalmıştır. Kuşkusuz gözaltına alınmayanlar da hesaplandığında kimyasal ajana maruz kalanların sayısının binlerle ifade edilebileceğine dikkat çekmek gerekir.

Fail kamu görevlileri bakımından süregelen cezasızlık pratiği, polis şiddetini besleyen ve protestocuların hem toplantı ve gösteri özgürlüğünü kullanmasını hem de ihlal halinde etkili bir adalet mekanizmasına erişmesini daha da güçleştiren yapısal bir unsur niteliği taşımaktadır. Nitekim 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun,²⁴ polis memurları hakkında ceza soruşturması başlatılmasını ilgili mülki amirin iznine bağlamaktadır. Uygulamada ise, kolluk şiddetine ilişkin vakaların önemli bir bölümünde bu izin verilmemekte; bu durum da sorumluların etkili biçimde soruşturulmasının önünde ciddi bir engel oluşturmaktadır.

Avrupa Birliği üyelik sürecindeki Türkiye için 2005 - 2015 ilerleme raporlarında, kolluk için denetim sistemi kurulması gereği dile getirilmiş, Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı ile İngiltere İçişleri Bakanlığı arasında imzalanan ve 06.02.2007 tarihinde yürürlüğe giren "Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığını kapsayan Bağımsız Kolluk Şikâyet Mekanizması" konulu Eşleştirme Projesi ile Türk polis ve jandarmasına yönelik yeni bir şikâyet sisteminin kurulması için bir yasal çerçeve hazırlanması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Kolluk Gözetim Komisyonu, 20/05/2016 tarih ve 29717 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 6713 sayılı Kolluk Gözetim Komisyonu Kurulması Hakkında Kanunla kurulmuştur.²⁵ Fakat ne yazık ki 6713 sayılı Kanunla hukuk sistemimize giren Kolluk Gözetim Komisyonu bağımsız denetim sisteminden amaçlanan sonuçları alabilecek gibi görünmemektedir. Bu noktada eksiklik kendini özellikle Komisyonun yetkilerinin yetersiz ve bağımsızlığının sağlanamamış olmasında göstermektedir. Komisyonun 2024 yılı raporunda Kolluk İhbar/Şikâyet Sistemine 65.108 dosyada 80.649 kolluk personeli hakkında ihbar/şikâyet başvurusu/kaydı alındığı, bunlardan 44.307 dosyada ismi geçen 57.544 personel hakkındaki işlemlerin tamamlandığı; 20.801 dosyada ismi geçen 23.105 personel hakkında araştırma, ön inceleme, disiplin soruşturması vb. işlemlerin devam ettiği belirtilmiştir. Ancak raporda bahsedilen işlemlerin ne olduğuna yer verilmemiş ve açıklayıcı veri sunulmamıştır.

²⁴ <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=4483&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>

²⁵ <https://kollukgozetim.gov.tr/>

5 | PROTESTOCULARA YÖNELİK YARGI TACİZİ

Barışçıl protestolara katılan kişilere yönelik yargısal taciz, toplantı ve gösteri özgürlüğünü bastırmak için başvuru başlıca araçlardan biri haline gelmiştir. Uygulamada, sivil toplum aktörleri, insan hakları savunucuları ve diğer katılımcılar, yalnızca barışçıl biçimde toplanma hakkını kullandıkları için idari para cezaları, ceza soruşturmaları, kovuşturmalar ve hapis tehdidiyle karşı karşıya bırakılmaktadır. 2911 sayılı Kanun'da yer alan "kanuna aykırı toplantı ve gösteriye katılma" ya da "dağılma ihtarına uymama" gibi hükümler, bu baskının hukuki araçları olarak işletilmektedir. Özellikle sivil toplum tarafından düzenlenen toplantı ve gösterilerin çoğu zaman "izinsiz" veya "kanuna aykırı" olarak nitelendirilmesi, bu etkinliklere katılan herkes bakımından sürekli bir soruşturma ve cezalandırılma riski yaratmaktadır. Böylece ceza hukuku, kamusal alanda barışçıl biçimde görüş açıklayan kişileri koruyan bir güvence olmaktan çıkmakta; aksine, onları yıldırmaya ve kamusal alandan uzaklaştırmaya hizmet eden bir taciz mekanizmasına dönüşmektedir. Üstelik bu baskı yalnızca 2911 sayılı Kanun'la da sınırlı değildir. Barışçıl protestocular, Türk Ceza Kanunu'nun 265. maddesinde düzenlenen 'görevi yaptırmamak için direnme' suçu kapsamında da yargılanabilmekte ve üç yıla kadar hapis cezası tehdidi altında bırakılabilmektedir.

Adalet Bakanlığının 2025 yılı resmi istatistiklerine göre²⁶ 2911 sayılı Kanun kapsamında toplam 7987 kişi hakkında soruşturma yürütülmüş, 2536 kişi hakkında kovuşturmayla yer olmadığı kararına; 4035 kişi hakkında ise kamu davası açılmasına karar verilmiştir. Yine aynı istatistiklere göre 2025 yılında 2911 sayılı Kanun kapsamında 4713 kişi yargılanmış, 502 kişi hakkında mahkumiyet; 2674 kişi hakkında beraat kararı verilmiştir. Ancak, sonunda ceza verilmese dahi cezai soruşturma ve kovuşturmalar, protestocular üzerinde caydırıcı bir etki yapmaktadır.

Göstericilere yönelen yargısal taciz çoğu zaman, planlanan bir toplantı veya gösterinin "kanuna aykırı" sayılması ve kolluk tarafından dağıtılmasının ardından devreye sokulmaktadır.²⁷ Özellikle gözaltı işlemlerini ceza soruşturmalarının izlemesi, bu baskı mekanizmasının sistematik niteliğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, sorunun daha da çarpıcı boyutu, ceza soruşturmalarının kimi zaman etkinliğin üzerinden yıllar geçtikten sonra başlatılabilmesi ve hatta bazı durumlarda herhangi bir yasaklama kararıyla ya da polis müdahalesiyle karşılaşmamış toplantılar bakımından dahi gündeme gelebilmesidir. Bu tablo, sivil toplum aktörleri ve insan hakları savunucuları bakımından zaten var olan düşmanca ortamla doğrudan bağlantılıdır. Nitekim belirli bir insan hakları savunucusu kamu makamlarınca hedef haline getirildiğinde, yalnızca baskı kurmak veya misillemede bulunmak amacıyla, o kişinin insan hakları faaliyetlerini ve katıldığı toplantı ya da gösterileri bir araya getiren dosyaların hazırlanabilmesi mümkün hale gelmektedir.²⁸

²⁶ <https://adlisicil.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/202604060901356772025Adalet%C4%B0statistikleriKitab%C4%B1.pdf>

²⁷ Gösteri anında müdahale ve gözaltı dışında, uzun süredir uygulanan "yüz tanıma sistemleri" kullanımı kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı bakımından sorunlara yol açmakta, gösterilere katılan kişiler şafak vakti ev baskınları ile keyfi biçimde gözaltına alınmaktadır. İBB Başkanı Ekrem İmamoğlu'nun gözaltına alınıp tutuklanmasına yönelik protestoların ve 2026 Newroz etkinliklerinin sonrasında gerçekleştirilen gözaltılarını bu yüz tanıma sistemleri aracılığıyla yapmıştır. Özellikle Newroz etkinliklerinin ardından, silahlı polislerce adeta bir gövde gösterisi biçiminde evlerine baskın yapılan çocukların hem mahallelerinde hem de okullarında sosyal dışlanmaya maruz kaldıkları, bu durumun çocuklar üzerinde ciddi psikolojik etkilere yol açtığı belirtilmektedir.

²⁸ <https://www.dw.com/tr/i%CC%87kizk%C3%B6yl%C3%BC-aktivist-esra-i%C5%9F%C4%B1k-neden-tutukland%C4%B1/a-76638975>

Bazı dosyalarda ilk derece mahkemelerinin verdiği mahkumiyet hükümleri üst yargı mercilerince kaldırılabilen ya da iç hukuk yollarının tüketilmesinin ardından yapılan bireysel başvurular sonucunda Anayasa Mahkemesi temel hak ihlali tespitinde bulunabilmektedir. Bununla birlikte, bu kararların pratik etkisi çoğu zaman son derece sınırlı kalmaktadır. AİHM içtihadına benzer şekilde, Anayasa Mahkemesi de ihlal tespitiyle birlikte başvurucu lehine tazminata hükmedebilmekte; ayrıca keyfi biçimde uzatılan tutukluluk veya devam eden yargısal taciz niteliğindeki bazı ihlallerin sona erdirilmesine de katkı sağlayabilmektedir. Ancak bu tür kararlar çoğunlukla protesto eyleminin veya ilgili soruşturmanın üzerinden uzun yıllar geçtikten sonra verilmektedir. Bu aşamaya gelindiğinde ise yargısal sürecin yarattığı yıldıracı etki çoktan ortaya çıkmış, kamuoyu ilgisi zayıflamış ve müdahalenin toplumsal sonuçları fiilen gerçekleşmiş olmaktadır. Dahası, Türkiye'de insan hakları savunucuları ile muhalif kişi ve gruplara yönelik genel baskı ortamı dikkate alındığında, hukuki dayanaktan yoksun ceza soruşturmaları ve davalar dahi başlı başına caydırıcı bir işleve sahip olabilmektedir. Tam da bu nedenle, barışçıl protestoculara yönelen yargısal taciz, uzun süredir yalnızca münferit bir uygulama değil, protesto hakkının kullanımını bastırarak ve sivil toplum üzerinde korku yaratmak amacıyla işleyen yapısal bir baskı aracı olarak ortaya çıkmaktadır.

İzmir'de Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV) Genel Sekreteri Coşkun Üsterci, İzmir Barosu avukatları Zöhre Dalkıran ve Gamze Şimşek'in katıldıkları bir basın açıklaması nedeniyle ifadeye çağrılmaları; aralarında İHD üye ve yöneticileri Eren Keskin, Jiyan Kaya ve Gülizar Tuncer'in de olduğu 14 avukat hakkında katıldıkları bir gösteri nedeniyle açılan dava; yine Cumartesi Anneleri'nin/İnsanların 700. hafta buluşmasına yönelik polis müdahalesinde gözaltına alınan hak savunucularının yargılandığı ve nihayet 14 Mart 2025 tarihinde beraat ile sonuçlanan dava, "2911 Sayılı Kanuna muhalefet" suçlamasının insan hakları savunucularına karşı nasıl araçsallaştırıldığının birer örneğidir.

Yine, sendikalaştıkları için işten çıkarılan Agrobay Seracılık işçilerinin gerçekleştirdiği protestoya dönük kolluk müdahalesinde gözaltına alınan ve aralarında sendika yöneticilerinin de olduğu 22 kişi hakkında açılan dava da 21 Mart 2025 tarihinde beraat ile sonuçlanmıştır.

Toplantı ve gösteri özgürlüğünü kullananlara karşı yargısal taciz aracı olarak kullanılan "görevi yaptırmamak için direnme" suçlamasıyla Muğla'nın Milas ilçesi İkizköy'de Akbelen ormanlarını ve zeytinliklerini savunan doğa/yaşam savunucusu 3 kişi 2025 yılında iki ayrı davada yargılanmış, yargılamalar beraat ile sonuçlanmıştır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Türkiye'de toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkına yönelik müdahaleler, artık münferit ve istisnai uygulamalar olarak değil, yapısal bir sınırlama ve bastırma rejiminin parçaları olarak değerlendirilmelidir. Bu bilgi notunda ortaya konulduğu üzere, sorun yalnızca belirli toplantıların yasaklanması ya da kolluk müdahalesiyle dağıtılması değildir. Asıl sorun, toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının, kısıtlayıcı mevzuat, geniş ve keyfi idari takdir yetkisi, etkisiz yargısal denetim, kolluk şiddeti, cezasızlık ve protestoculara yönelik yargısal taciz yoluyla sistematik biçimde zayıflatılmasıdır.

Mevzuat düzeyinde, 2911 sayılı Kanun ve ilgili diğer düzenlemeler hakkın kullanılmasını kolaylaştıran değil, idarenin müdahalesini genişleten bir çerçeve üretmektedir. Bildirim usulünün fiilen izin mekanizmasına dönüştürülmesi, genel yasak kararlarının olağanlaşması, sembolik ve merkezi kamusal alanların sürekli biçimde kapatılması ve "kanuna aykırılık" değerlendirmesinin çoğu zaman barışçıl niteliği gözetmeksizin yapılması, Anayasa'nın 34. maddesi ile Türkiye'nin uluslararası yükümlülükleriyle bağdaşmamaktadır. Bu durum, toplantı hakkının özüne dokunan ve onu kural olarak değil, istisna olarak kullanılabilen bir hak haline getiren bir uygulama üretmektedir.

Uygulama düzeyinde ise yasaklama kararları, kolluk müdahalesi, gözaltılar, adli kontrol kararları, ceza soruşturmaları ve uzun yargılama süreçleri birbirini tamamlayan çok katmanlı bir baskı mekanizması oluşturmaktadır. Özellikle barışçıl protestolara katılan kişiler hakkında başlatılan soruşturmalar ve açılan davalar, yalnızca geçmişteki bir toplantıya müdahale etmekle kalmamakta; gelecekte benzer hak kullanımını da caydıran bir işlev görmektedir. Yine uygulamada, "ifade özgürlüğü" ve "barışçıl toplanma hakkı" kapsamında soruşturmaya maruz kalan insan hakları savunucuları, akademisyenler, oyuncular, öğrenciler, avukatlar, gazeteciler, siyasetçiler hakkında uygulanmakta; "yurtdışına çıkışın yasaklanması", "belirli aralıklarla en yakın kolluğa giderek imza vermek" ve "konutu terk etmemek" şeklinde Ceza Muhakemesi Kanunu'nda tutuklamaya alternatif yöntemler olarak tanımlanan adli kontrol tedbirleri yaygın olarak uygulanmaktadır.

Bu nedenle protestoculara, insan hakları savunucularına ve sivil toplum aktörlerine yönelik yargısal süreçler, yalnızca ceza adaletinin konusu değil, aynı zamanda toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkını bastırmaya hizmet eden bir yargısal taciz pratiği olarak değerlendirilmelidir.

Etkili başvuru yollarının eksikliği de bu yapısal sorunu derinleştirmektedir. Yasaklama kararlarına karşı zamanında ve sonuç doğurucu bir yargısal koruma sağlanamadığında, sonradan verilen ihlal veya iptal kararları çoğu durumda hakkın kullanımını fiilen yeniden tesis edememektedir. Benzer biçimde, AİHM ve Anayasa Mahkemesi kararlarının varlığı önemli olmakla birlikte, bunların geç verilmesi ya da gerektirdiği genel tedbirlerin uygulanmaması, ihlallerin tekrarını önlemeye

yetmemektedir. Böylece hak ihlalleri, münferit hatalardan ziyade, kendisini yeniden üreten yapısal bir modele dönüşmektedir.

Bu çerçevede, Türkiye'de toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının korunması için yalnızca münferit ihlal kararları yeterli değildir. Türkiye'de yargı organlarının siyasal iklimden bağımsız hareket edememesi, ifade özgürlüğü ve toplanma hakkı davalarında en kritik yapısal sorundur. Bu nedenle:

- *2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun barışçıl toplantı hakkını güvence alacak şekilde değiştirilmesi,*
- *5442 sayılı yasanın değiştirilerek valilik ve kaymakamlara verilen yasaklama yetkisinin ölçülülük testiyle sınırlandırılması,*
- *LGBTİ+ etkinlikleri üzerindeki tüm kategorik yasakların kaldırılması,*
- *Kolluk görevlileri hakkında etkili soruşturma yürütülmesinin önündeki engellerin kaldırılması,*
- *Gözlemci ve gazeteci haklarının güvence altına alınması gerekmektedir.*

Sonuç olarak, Türkiye'deki mevcut tablo kamu otoritelerinin toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkını kolaylaştırma ve koruma yükümlülüğünü yerine getirmediğini; aksine, yasal, idari ve yargısal araçların çoğu zaman bu hakkın kullanımını bastırarak biçimde seferber edildiğini göstermektedir. Bu nedenle, toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkına ilişkin reform ihtiyacı ertelenemez nitelikte, acil ve yapısal bir insan hakları sorundur.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı demokratik toplum düzeninin tali değil, kurucu unsurlarından biridir. Türkiye'de bu hakkın korunması, yalnızca bireylerin kamusal alanda görünür olabilmesi bakımından değil, çoğulculuğun, siyasal katılımın, sivil toplumun varlığının ve hukukun üstünlüğünün sürdürülebilmesi bakımından da yaşamsal önemdedir. Bu bakımdan, toplantı gösteri hakkının korunması ve geliştirilmesi diğer hak alanlarındaki standartların gelişmesi bakımından da gereklidir.

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ

Nisan 2026